

متن پرسش

سؤال ۱۶: در تدوین یک علم یا تمدن، اصالت با کدام است؟ مبادی یا غرض؟ یعنی کدامیک به دیگری جهت می‌دهد؟ کدامیک از دو گزینه زیر در این راستا صحیح است؟ الف) غرض اصالت دارد؛ یعنی اگر ما غرض خاصی را انتخاب کنیم، به دنبال آن غرض، مبادی متناسب با آن غرض را انتخاب می‌کنم؟ مثلاً اگر غرض مان از یک تمدن «ارضای نفس اماره» شد، آنگاه مبادی‌ای را به عنوان مبادی فکر خود انتخاب می‌کنیم که متناسب با آن غرض بوده بتواند تمدنی را تدوین کند که «نفس اماره» مان ارضاشود. ب) مبادی اصالت دارد؛ یعنی اگر مبادی خاصی را انتخاب کنیم، به ناچار با آن مبادی باید غرض خاصی را دنبال کنیم؟ مثلاً اگر مبادی خود را اینطور انتخاب کنیم که: «باید دنبال شهرت باشیم» و «باید رقبا را از میدان به در کنیم به هر قیمتی» و خلاصه این که «هوس‌هایمان را باید به هر قیمتی ارضا کنیم»، با این مبادی، مسلماً غرض ما از تمدنی که می‌خواهیم ایجاد کنیم، «ارضای نفس اماره» خواهد بود.

متن پاسخ

باسمه تعالی؛ علیکم السلام: مبادی به خودی خود میل و غرض انسان را نیز به وجود می‌آورد و در واقعیت دوجیز نیستند هرچند از نظر مفهوم دو مفهوم باشند. به عنوان مثال اگر مبادی ما شخصیت حضرت امام «رضوان‌الله تعالی علیه» باشد و تفکر خود را مبتنی بر آن شخصیت شکل دهیم، به خودی خود میل رسیدن به آن شخصیت را مدّ نظر داریم و همه‌ی استدلال‌های خود را مبتنی بر رسیدن به آن شخصیت تنظیم می‌کنیم با این مبنا که آن استدلال‌ها از بدیهیات نظری فاصله نداشته باشند وگرنه مبادی ما خرافی خواهد بود. موفق باشید